

SVELVIK - TOPAS

av Stig Larsen
og Trond Bergstrøm (foto)

Edelstein fra Vestfold

I vårt langstrakte land har vi flere forekomster som har brakt de edleste krystaller blant mineraler til allmenn interesse. Norge har mye å by på, men det er langt mellom det som virkelig er edelt. Peridot, akvamarin, heliodor og ametyst har lenge vært kjent som godt norsk fasettslipematerialer. Her vil jeg presentere en ny forekomst av Topas som kan føye seg inn i rekken.

Vinteren 2002 ble det første funnet av topas i en kabelgrøft på Brentåsen byggefelt gjort. Topasen var 10 x 10 mm og hadde en klar til gylden farge da den ble funnet. Krystallformen var litt udefinerbar da dette var en flyter og toppflatene var skjeve samt sammenfallene med sideflatene. Denne har en svært spesiell form som har mange ekstraflater. I ettertid har fargen forandret seg. Den er i dag blitt blålig!

Sommer 2002 ble det funnet flere forekomster av akvamarin i Brentåsen. Det ble funnet krystaller opptil 6 cm i en av tomtene som ble sprengt ut i byggefeltet. Det ble også funnet noen "fantomakvamariner" i en veiskjæring i byggefeltet. De var etset og bar preg av å ha grodd i flere generasjoner.

Det ble funnet en druse ute i naturen, ikke lang fra den ene sнопlassen i byggefeltet. Denne inneholdt mye dårlig røykkvarts, samt 1 - en - krystall som holdt på å bli kastet pga. "brekt topp". Dette vakte nærmere interesse da stripene på sideflatene ikke var tverrgående, men langsgående. Ved nærmere vask viste krystallen seg å være en akvamarin i svært god smykkesteinskvalitet. Lengden på krystallen var 20 mm i lengde og 8 mm bredde, samt en utrolig bra indre klarhet. En ren tilfeldighet førte til at krystallen ble med hjem.

Høsten 2004 ble en av de siste tomtene i Brentåsen sprengt ut. Denne lå tydeligvis midt i smørøyet. Her dukket det opp et stort druserom med røykkvarts opptil 15 cm. Sammen med disse var det glimmerkrystaller med et lengdemål på 5 cm. Druserommet må ha vært ganske stort. Det ble funnet nydelige røykkvartskrystaller i løsmassene med en nydelig mørk cognacfarge. Sammen med dette var det også orthoklaskrystaller opptil 5 cm. og hyalitt satt som hvite «kremtopper» på noen av røykkvartsene.

Ved en ren tilfeldighet fant vi et leirefylt druserom

som vi kunne sjeldne noen røykkvartser og orthoklaser i. Dette lå noen meter fra det store rommet. Her tok vi med oss hele innholdet av druserommet hjem for nærmere ettersyn. Den rødbrune leira er ofte et kjennetegn for at det er noe spennende i nærheten. Materialet ble ikke vasket før dagen etterpå. Da den første blå\blanke krystallen dukket opp ble det stor jubel. Topas skiller seg godt ut fra omgivelsene da den er mye blankere enn for eksempel kvartsfragmenter. Det dukket opp orthoklas og røykkvarts som det var grodd topaskrystaller på. Disse var riktignok ikke så store, men tildels gnistrende klare. Det var også enkeltkrystaller i løsmassen. Disse målte opptil 15 x 15 mm og noen var gyldne med en blå kjerne. En virkelig gnistrende og nydelig gemmy kvalitet. De så ut som farget gyllent glass og var av en fantastisk renhet.

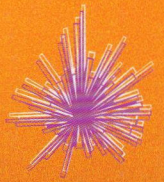
Forekomsten er for øvrig gravd ut og planert klart til bygging.

Det finnes da gode eksemplarer av edelstener i Vestfold også!

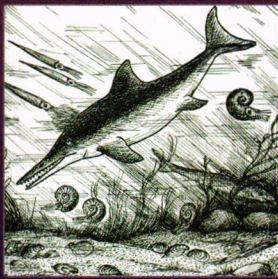

STEIN

NORDISK MAGASIN FOR POPULÆERGEOLOGI

Topas, Svelvik, side 11

Etter plesiosaurer (svaneøgler) og ichthyosaurer (fiskeøgler) på Svalbard, side 5 - 9

OKTOBER - DESEMBER 2004 - 31. ÅRGANG - NR. 4 - LØSSALG KR. 45,-